

Oppiva eläin

Eläinten viikon opas lapsille

Alkusanat	3	Tehtävä: Mukava koulutushetki	17
Mikä yhdistää eläimen ja ihmisen? Tuiskun tarina alkaa	4	Eläinten kielellä	18
Eläimen täytyy saada olla eläin	5	Miksi eläimiä koulutetaan?	20
Tehtävä: Eläimellistä elämää	6	Eläin oppii nopeasti	22
Ihmisen tehtävänä on huolehtia eläimistä	7	Tehtävä: Tuotantoeläinkin oppii	23
Älykkäät, tuntevat eläimet	8	Eläimen käyttäytymiseen voi vaikuttaa	24
Tehtävä: Neuvokas mehiläinen	10	Oppimisen iloa	25
Tehtävä: Tyytyväisellä eläimellä on mielekästä puuhata	11	Pulmia matkassa?	26
Rauhallisesti eläinten kanssa	12	Tehtävä: Totta vai tarua?	27
Kaikki eläimet oppivat	14	Jokainen eläin oppii	28
Tehtävä: Ristikko	16	Tehtävä: Pohdittavaa	29
		Tehtävien ratkaisut	30
		Muista nämä!	31

Teksti:
Pi Mäkilä

Ulkoasu ja kuvitus:
Sari Toivola

Kuvat:
Didier Sibourg/Adobe Stock (etukansi)
Marjo Kokkonen (s. 3 & 6)
Erik Larm/shutterstock.com (s. 5)
Robert Jones/pixabay.com (s. 6)
825545/pixabay.com (s. 6)
Spiritze/pixabay.com (s. 6)
Daniel Brachlow/pixabay.com (s. 6)
Ratushiana Tatiana/shutterstock.com (s. 6)
Marika Taskila (s. 6)
Hanna K. Heikkilä (s. 6)

sipa/pixabay.com (s. 9)
David Benton/shutterstock.com (s. 12)
cat3n/shutterstock.com (s. 14)
Irina Kozorog/shutterstock.com (s. 18)
Melounix/shutterstock.com (s. 20)
Csanad Kiss/shutterstock.com (s. 21)
eva_blanco/shutterstock.com (s. 24)

Painopaikka:
PunaMusta Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2021
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Painotuotteet
4041-0619

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Eläinkin oppii kannustamalla

Vuosikymmenten ajan oli aivan tavallista, että eläinten koulutus perustui rangaistuksiin, pelkoon ja pakottamiseen. Siten eläimiä oli koulutettu aina, eikä tarvetta muutokseen nähty.

Vasta viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana on alettu laajemmin ymmärtää, mikä merkitys oppimisteorioiden soveltamisella on eläinten koulutamisessa. Kokemus on osoittanut, että niin sanottu operantti ehdollistaminen ja erityisesti positiivinen vahvistaminen tuottavat hyviä tuloksia.

Positiivinen vahvistaminen on myös eläimelle mieluista. Se perustuu yksinkertaistetusti siihen, että eläin saa mieluisan palkkion sellaisesta toiminnasta, jota siltä toivotaan.

Positiivisen vahvistamisen keinot eivät ole vain eläinystävällisempiä kuin pelkoon ja rangaistuksiin perustuvat, vaan ne ovat myös tutkitusti tehokkaampia. Positiivisen vahvistamiseen perustuva koulutus on ihmisellekin mukavaa, sillä se tuo hyvää mieltä ja palkitsevia kokemuksia eläimen kanssa.

Vaikka eläinten kouluttamisen ammattilaiset ovat pitkälti siirtyneet oppimisteorioiden mukaiseen koulutukseen, ovat kansalaisten arjessa eläinten pakottamiset ja rangaistukset vielä tavallisia. Eläimille huudetaan, niitä raahataan, nypitään ja ravistellaan. Harva kuitenkaan käyttää väkivaltaisia menetelmiä tahallaan. Yleensä kysymys on tietämättömyydestä ja piintyneistä tavoista.

Tämä opas kertoo päivittäisistä vuorovaikutustilanteista eläimen kanssa ja siitä, kuinka eläimen toivottua käytöstä voidaan tukea tavallisissa arjen tilanteissa. Samalla opas toimii pohjustuksena positiivisen vahvistamisen keinoihin eläinten koulutuksessa ja opettaa metodin periaatteet, joita voi soveltaa kaikessa eläinten käyttäytymisen muokkaamisessa.

Eläinten kouluttaminen ei ole vain muutaman minuutin temppuhetkiä etukäteen suunniteltuina hetkinä. Kouluttaminen on päivittäistä vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on helpottaa eläimen ja ihmisen yhteiseloja. Se on johdonmukaista eläimen käyttäytymisen muokkaamista arjen sujuvoittamiseksi.

Parhaimmillaan kouluttaminen avaa lapselle kokonaisen maailman eläimen mieleen, antaa onnistumisen kokemuksia ja lisää empatiaa lajien välillä.

Toivotan mukavia oppimisen ja yhdessäolon hetkiä kaikille lukijoille!

Maria Lindqvist

Maria Lindqvist
toiminnanjohtaja (vs.)
SEY Suomen eläinsuojelu

Mikä yhdistää eläimen ja ihmisen?

Me ihmiset olemme eläimiä, aivan kuten kissat, linnut tai esimerkiksi hiiret. Ihmisiä ja muita eläimiä yhdistävät monet asiat. Eläimillä on samat perustunteet kuin ihmisilläkin. Me kaikki voimme tuntea iloa, surua, pelkoa ja kipua. Ihmistä ja hiirtä sattuu samalla tavalla, jos loukkaamme jalkamme.

Tuiskun tarina alkaa

Yhteinen, erilainen maailmamme

Tässä on Tuisku. Tuisku pitää eläimistä ja haluaa oppia niistä lisää. Tänään Tuisku tarkkailee kotitalonsa pihalla lenteleviä lintuja.

– On hauskaa ajatella, että linnut kokevat maailman eri tavalla kuin me ihmiset. Linnut näkevät sellaisia värejä, joita me ihmiset emme pysty näkemään. Linnut tutkivat maata nokkimalla, me ihmiset taas tutkimme asioita käsillämme, Tuisku miettii.

ELÄIMET TUNTEVAT iloa, surua, pelkoa ja kipua samalla lailla kuin ihmiset. Eri eläimet kuitenkin kokevat asiat eri tavoin, eivätkä ne ajattele samalla tavalla kuin me ihmiset. Koira tai kissa ei tunne häpeää eikä osaa suunnitella kostoja.

Eläimen täytyy saada olla eläin

Kaikilla eläinlajeilla on tarpeita, jotka ovat niille tärkeitä. Kanoille on tärkeää päästä kuopsuttamaan maata, koirille on tärkeää saada haistella hajuja. Meille ihmisille ja esimerkiksi marsuille on tärkeää viettää aikaa ystävien kanssa. Käärmeet taas eivät yleensä viihdy toistensa seurassa.

Eläin ei voi hyvin, jos se ei pääse tekemään sille tärkeitä asioita. Jos esimerkiksi kania pitää jatkuvasti häkissä, se saattaa muuttua apaattiseksi eli surulliseksi. Kanin täytyy päästä liikkumaan isolla alueella, jossa se voi kaivaa tunneleita ja piiloutua.

Hevonen liikkuu luonnossa lähes koko päivän laiduntaen yhdessä hevoslauman kanssa. Jos hevonen ei saa liikkua tarpeeksi eikä viettää aikaa muiden hevosten kanssa, se saattaa turhautua ja muuttua ihmisen mielestä hankalaksi. Jos hevonen saa ulkoilla tarpeeksi riittävän laajalla alueella ja sillä on tarpeeksi ruokaa ja seuraa, se kokee olonsa paremmaksi. Tällöin hevosen käyttäytyminen muuttuu, usein ihmisen mielestä helpommaksi.

KAIKILLE ELÄIMILLE on tärkeää, että ne saavat elää elämänsä eläiminä. Meillä ihmisillä voi olla eläimille erilaisia vaatimuksia. Meidän täytyy silti muistaa luoda eläimille sellaiset olot, joissa ne viihtyvät ja voivat hyvin.

Eläimellistä elämää

Eläin ei välttämättä pidä kaikista asioista, jotka ovat ihmisen mielestä mukavia tai helpottavat ihmisen elämää.

Ympyröi kuvapareista eläimelle mukavampi vaihtoehto.

1.

2.

3.

4.

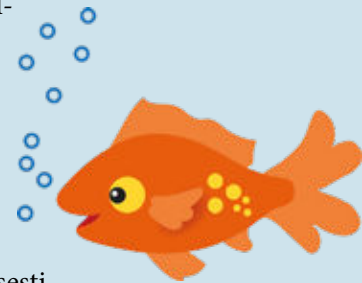
Ihmisen tehtävänä on huolehtia eläimistä

Me ihmiset olemme tottuneet pitämään eläimiä lemmikkeinä. Lemmikki on perheenjäsen, jonka kanssa voimme parhaimmillaan viettää yhteistä aikaa monien vuosien ajan.

Tuisku haluaisi oman lemmikin. Hän tietää, että lemmikin omistaminen tuo mukanaan myös velvollisuuksia ja että kaikkien lemmikkien hoitoon kuluu aikaa.

– Jos hankkisimme vaikka kaloja? Niitä ei tarvitse viedä lenkille kuten koiraa, Tuisku ehdottaa isälleen.

– Akvaariokalat ovat hauskoja, mutta niidenkin hoitoon kuluu aikaa. Akvaario täytyy pitää puhtaana, ja kalat pitää ruokkia säännöllisesti. Lemmikki täytyy hoitaa hyvin joka päivä, vaikka ei yhtään jaksaisi, isä muistuttaa.

VAIKKA LEMMIKKI olisi lapsen oma, aikuinen on aina vastuussa lemmikistä. Aikuisen tehtävänä on varmistaa, että lemmikki voi hyvin. Aikuinen pitää huolta myös eläimen kouluttamisesta. Aikuinen voi ohjata myös muita perheenjäseniä avustamaan lemmikin hoidossa ja kouluttamisessa.

Älykkäät, tuntevat eläimet

Kaikki eläimet, myös me ihmiset, haluamme voida hyvin, tehdä meille tärkeitä asioita ja välttää kipua. Koolla ei ole väliä. Jos hiirtä ja hevosta pelottaa, kumpaakin voi pelottaa yhtä paljon. Koko ei vaikuta siihenkään, miten älykäs tai oppivainen eläin on.

Eläinten älykkyys on omanlaistaan, koska eri eläimet tarvitsevat erilaisia taitoja. Me ihmiset olemme ihmisten tavalla älykkäitä, linnut lintujen ja kalat kalojen tavalla älykkäitä.

Eläimen tunteita ei ole aina helppo huomata, koska eläimet eivät puhu samaa kieltä ihmisten kanssa. Koiralta ei voi kysyä, miltä siitä tuntuu. Koiran käytöksestä voi kuitenkin nähdä osan sen tunteista. Me ihmiset voimme oppia vähän myös muiden eläinten kieltä.

ELÄIMET OVAT ajattelevia ja tuntevia olentoja. Älykkyys ja oppimiskyky ovat eläinten perusominaisuuksia. Liskot, kalat ja mehiläisetkin oppivat elämänsä aikana erilaisia asioita.

ELÄIN PYRKII usein piilottamaan kivun ja epämukavan olotilan, eikä sen kurjaa oloa ole siksi aina helppo huomata. Joskus eläin voi alkaa käyttäytyä ihmisen mielestä omituisesti. Esimerkiksi kissa voi alkaa pissata muualle kuin hiekkalaatikkoonsa, jos se on kipeä. Ihmisen mielestä kissa käyttäytyy silloin ärsyttävästi.

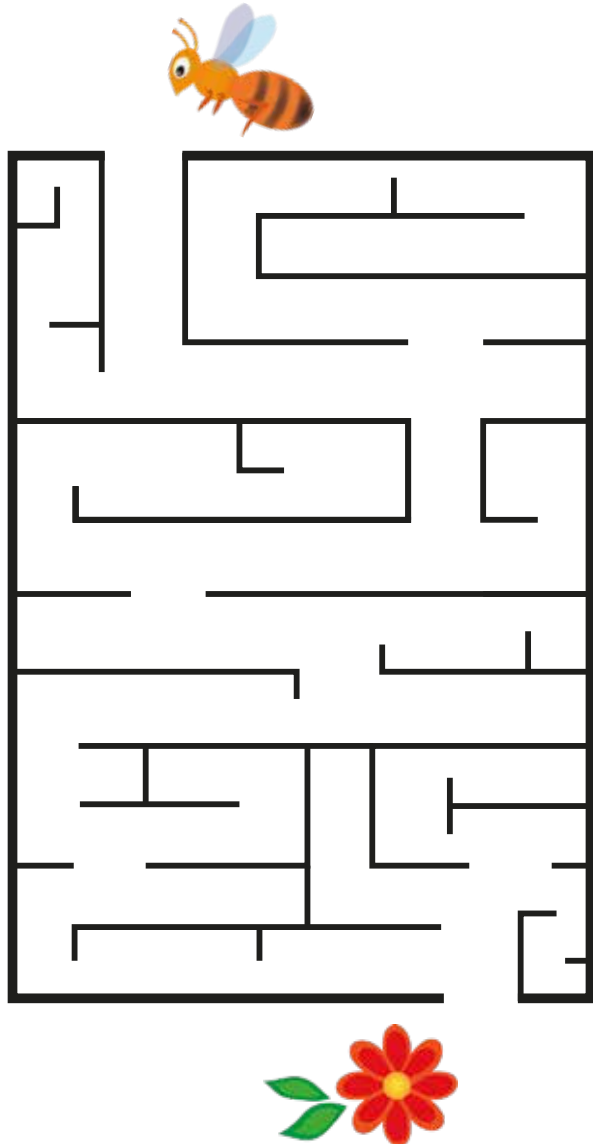
JOS EPÄILET, että eläimellä ei ole kaikki hyvin, kerro asiasta aikuiselle. Aikuisen tehtävä on kysyä neuvoja esimerkiksi eläinlääkäriltä.

Neuvokas mehiläinen

Mehiläiset ovat omalla tavallaan älykkäitä eläimiä. Tiedämme, että mehiläiset osaavat esimerkiksi ratkaista matemaattisia pulmia ja kertoa lajitovereilleen viestejä tanssimalla.

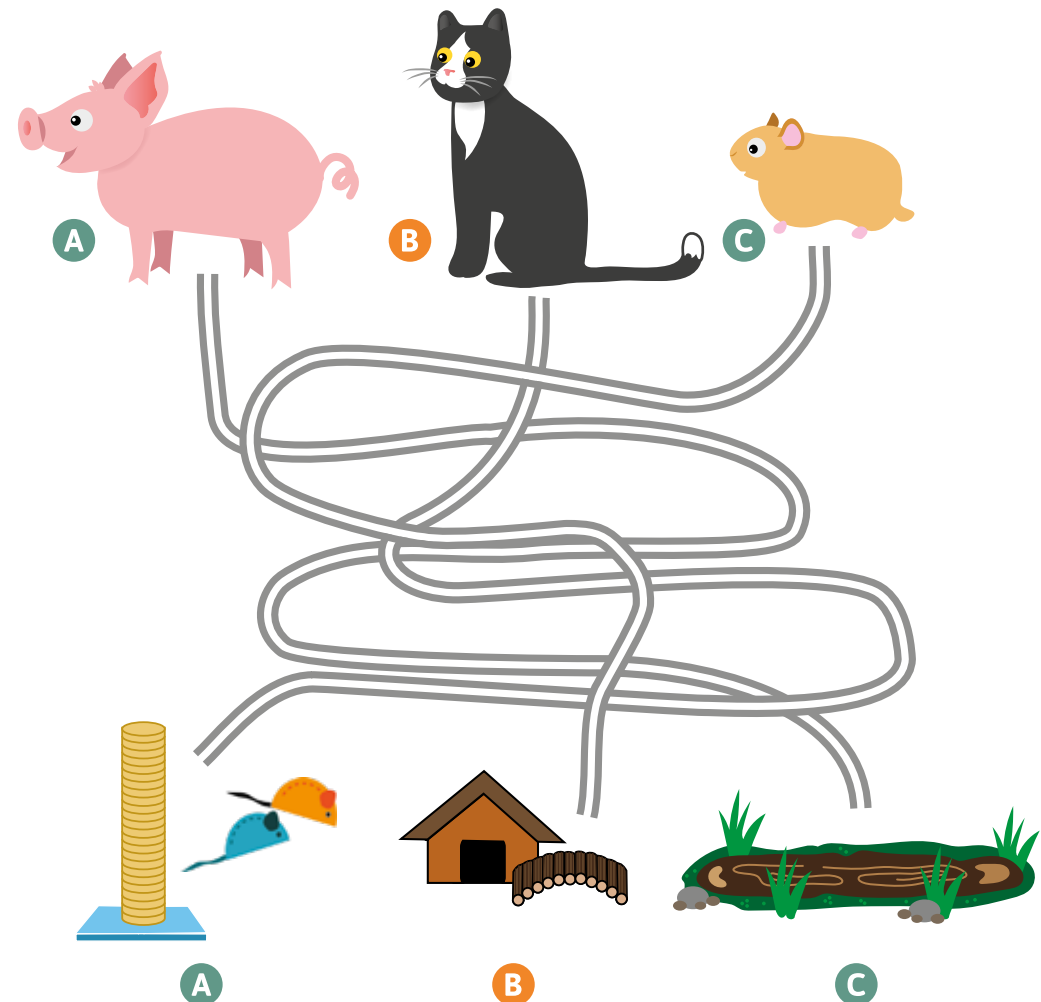
Auta mehiläinen labyrintin läpi kukan luo.

Tyytyväisellä eläimellä on mielekästä puuhata

Eläimen pitää saada toteuttaa oman lajinsa tarpeita, jotta se voi hyvin.

Yhdistä eläin sille mieluisaan tekemiseen.

Rauhallisesti eläinten kanssa

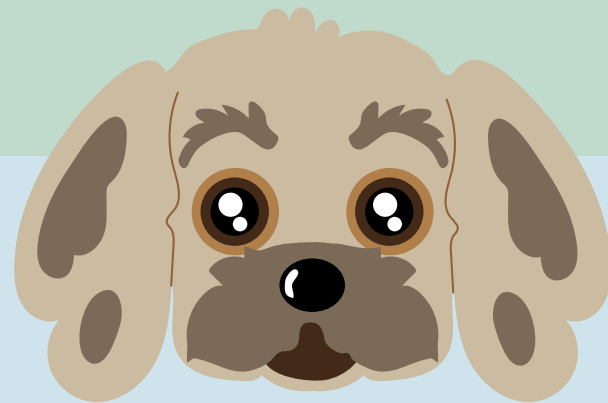
Meidän ihmisten mielestä lemmikit ovat hauskoja ja mukavia perheenjäseniä, joiden kanssa haluamme viettää aikaa. Meidän tehtävänämme on samalla muistaa, että eläimet ovat omanlaisiaan yksilöitä. Vaikka haluaisimme tehdä eläimistä helppoja ja hiljaisia, eläimellä pitää olla mahdollisuus ilmaista omaa tahtoaan ja tunteitaan. Meidän ihmisten tehtävänä on opetella ymmärtämään, mitä eläin haluaa meille eleillään ja ääntelyllään kertoa.

ELÄIMEN TÄYTYY saada tottua uusiin asioihin omaan tahtiinsa. Jos eläimen pakottaa pelottaviin tilanteisiin, se oppii vain pelkäämään niitä enemmän.

ELÄIN KANNATTAA aina kohdata rauhallisesti: älä juokse, hypi tai huuda. Anna eläimelle aikaa tutustua sinuun ja lähestyä sinua rauhassa. Muista, ettei eläintä saa koskaan mennä silittämään tai tervehtimään, jos sen omistaja ei ole paikalla. Jos eläin lähtee karkuun, sitä ei saa ajaa takaa. Kaikki eläimet eivät pidä silityksistä lainkaan.

Tuiskun naapurissa asuu pieni Minni-koira. Tuisku haluaisi silittää koiraa ja ehkä joskus taluttaakin sitä.

Tuisku kerää rohkeutensa, ja eräänä päivänä hän uskaltaa jutella koiran omistajalle.

– Saanko silittää koiraa? Tuisku kysyy.

Koira heiluttaa häntäänsä ja vetää innostuneesti Tuiskua kohti. Pian se hyppää Tuiskun jalkoja vasten.

– Kannattaa mennä kyykkyy, niin koira voi tutustua sinuun helpommin, Tuiskun naapuri ehdottaa.

– Minni on tosi iloinen, kun saa tutustua sinuun. Silti on parasta lähestyä koiraa vähän sivusta. Anna koiran haistella sinua, jos se haluaa, ja aloita rapsutus kyljestä. Se on koiran mielestä kohteliasta, naapuri ohjeistaa.

– Jos Minni väisteli katsetta, kääntäisi päätään pois tai murisi, se ei luultavasti haluaisi, että sitä silitetään. Silloin meidän ihmisten tehtävänä on antaa koiran olla rauhassa, naapuri ohjeistaa.

Kaikki eläimet oppivat

Kaikki eläimet oppivat elämänsä aikana erilaisia asioita. Oppimista tarvitaan siihen, että eläin selviää hengissä ja pystyy hankkimaan itselleen ruokaa luonnossa. Eläimen pitää myös opetella rakentamaan itselleen pesä tai löytämään suojainen nukkumapaikka.

Eläimen ominaisuudet vaikuttavat siihen, mitä se voi oppia ja mitä ei. Esimerkiksi kani ei voi oppia saalistamaan, sillä kani on itse saaliseläin. Saaliseläin on eläin, jota muut pyydystävät ruoaksi. Kani on muilla tavoilla oppivainen. Se oppii löytämään itselleen sopivaa ruokaa haistelemalla, ja se on loistava kaivamaan ja piiloutumaan.

ERI ELÄIMET ja eläinlajit oppivat eri tavoin. Jotkut eläimet ovat hämmästyttävän nopeita oppimaan asioita. Helpoiten eläin oppii asioita silloin, kun jokin tapahtuma toistuu samalla tavalla ja palkkio on sen mielestä hyvä.

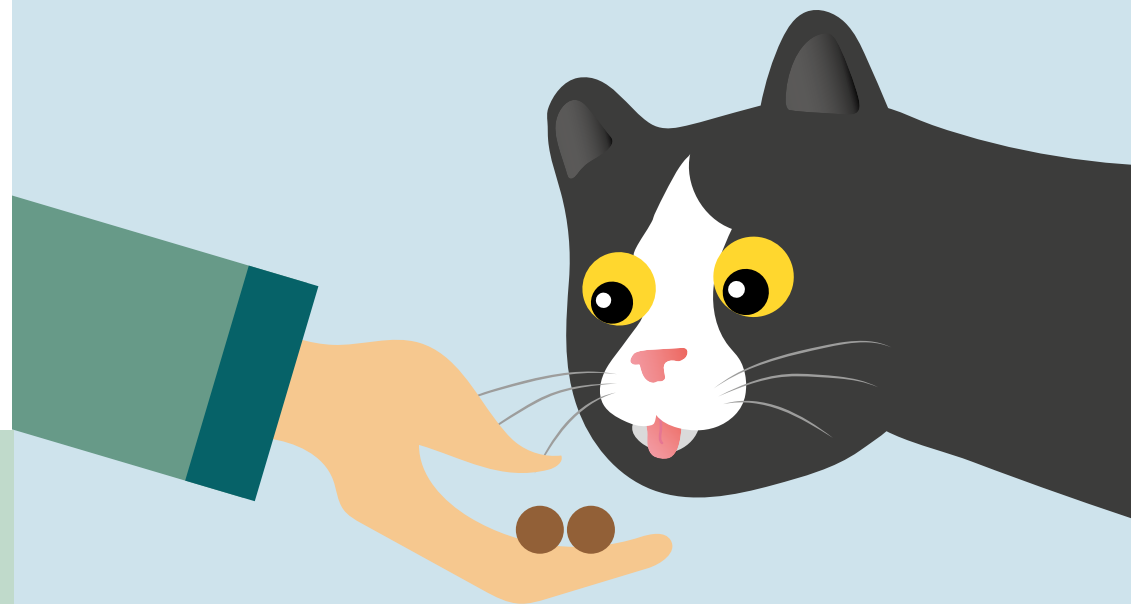
Tuisku on kylässä mummillaan, jolla on kissa, Väiski. Tuiskun mielestä Väiskille olisi hauska opettaa jokin temppu. Mummi on jo opettanut Väiskin istumaan paikoillaan silloin, kun kissalle tarjoillaan ruokaa.

– Eri eläimet kiinnostuvat oppimisesta eri tavoin. Väiski tykkää ruoasta, joten voimme opettaa sen vaikka hyppäämään pois pöydältä ruokapalkkion avulla. Ennen Väiskiä minulla oli kissa, joka ei piitannut herkuista, mutta joka rakasti leikkimistä. Silloin leikki oli palkka hyvin tehdystä työstä, mummi kertoo.

Tuisku saa kokeilla, miten Väiski hyppää pyynnöstä pöydältä lattialle. Heti kun Väiski tekee tempun oikein, Tuisku antaa sille pienen herkkupalan.

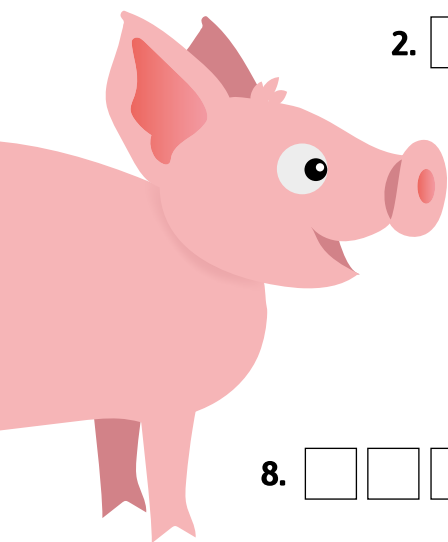
– Hyvä, juuri noin, mummi kehuu.

– Jos lemmikille haluaa opettaa jonkin tempun, pitää olla johdonmukainen. Se tarkoittaa, että ihminen pyytää eläintä tekemään tempun aina samalla tavalla, mummi sanoo.

Ristikko

Täydennä sanat ristikkoon. Pystyriville muodostuu sana, joka on tärkeä muistaa eläinten kanssa.

			R				
1.							
2.							
			H				
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

1. Veden alla elävä eläin.

2. Tunne, kun johonkin paikkaan sattuu. Myös eläimet tuntevat tätä.

3. Annetaan koulutuksen aikana eläimelle, kun se tekee jotain oikein.

4. Ihminenkin on...

5. Tunne, kun on hyvä olla.

6. Älykäs eläin, jolla on saparo.

7. Eläimen koti.

8. Ihminen voi opettaa näitä eläimelle.

9. Kaikki eläimet tarvitsevat tätä selvitäkseen hengissä.

10. Eläin, joka viestii ihmiselle maukumalla.

Mukava koulutushetki

Jakautukaa pareihin. Toisesta tulee ohjaaja ja toisesta ohjattava. Harjoituksen voi tehdä myös kotona, vaikka perheenjäsenen kanssa.

Ohjaaja valitsee huoneesta jonkin esineen, jota ohjattavan täytyy koskettaa. Oikeaa esinettä ei saa kertoa ohjattavalle etukäteen.

Kokeilkaa tehtävän suorittamista kahdella tapaa. Lopussa voitte vaihtaa rooleja, jos aikaa riittää.

Tapa 1: kieltäminen

Ohjaaja ei saa antaa muita sanallisia vihjeitä kuin sanoa "ei", jos ohjattava siirtyy kauemmas esineestä. Kerro ohjattavalle, kun hän löytää oikean esineen.

Tapa 2: kannustaminen

Ohjaaja ei saa antaa sanallisia vihjeitä esineestä. Sen sijaan hän kannustaa ja kehuu silloin, kun ohjattava lähestyy esinettä, esimerkiksi sanomalla "hyvä" tai "hyvin menee".

Pohdittavaa yhdessä:

- Millainen tunne sinulle jäi harjoituksesta?
- Oliko esineen löytäminen helppoa vai vaikeaa?
- Kummalla tavalla esine löytyi nopeammin?
- Kumpi tuntui mukavammalta, kieltäminen vai kannustaminen?

HARJOITUKSEN TARKOITUS on eläytyä siihen, miltä koulutustilanne voi eläimestä tuntua. Kehut ja palkkiot luovat positiivisia tunteita eläimelle ja motivoivat eläintä ratkaisemaan tehtävän. Rangaistukset taas saavat aikaan ikäviä tunteita ja vähentävät eläimen yritteliäisyyttä. Kehun ja palkkion käyttäminen nopeuttaa eläimen oppimista ja tekee yhteisestä koulutushetkestä molemmille mukavan.

Eläinten kielellä

Eläin osaa yleensä kommunikoida vain oman eläinlajinsa tavalla. Jos kissanpentu on saanut viettää ensimmäiset kuu- kautensa turvallisesti oman emonsa ja sisarustensa kanssa, se on oppinut puhumaan kissaa. Kun ihminen viettää kissan- pennun kanssa aikaa pienestä saakka, kissa oppii ymmärtämään joitakin ihmisen tapoja. Kissaa ei voi kuitenkaan vaatia oppimaan ymmärtämään ihmisen kieltä ja kaikkia ihmisen tapoja.

ERI ELÄIMET viestivät toisilleen aina oman lajin- sa tavoilla. Joskus nämä tavat voivat olla meidän ihmisten mielestä kummallisia. Eläin ei myöskään ymmärrä oikeaa ja väärää samalla tavalla kuin ihminen.

Tuisku tapaa taas naapurin ja Minni-koiran pihalla. Tällä kerralla Minni ei heiluta häntäänsä, vaan se tuijottaa kadulle ja murisee. Hetken kuluttua kadulla näkyy toinen, isompi koira.

Minni alkaa haukkua, ja Tuisku säikähtää.

– Miksi Minni murisee ja haukkuu? Tuisku kysyy.

– Se pelkää tuota isoa koiraa, Tuiskun naapuri vastaa.

Tuisku pitelee korviaan. Haukkuminen tuntuu pelottavalta ja vähän ärsyttävältäkin.

– Haukkuminen voi kuulostaa ikävältä, mutta se on koiran tapa viestiä, naapuri selittää.

– Haukkumiselle on aina jokin syy. Koira voi haukkumisella varoittaa muita koiria lähestyvistä vaarasta, tai se voi haukkua innostuessaan, naapuri jatkaa.

– Muriseeko Minni, koska se on vihainen? Tuisku kysyy.

– Ei välttämättä. Murina on koiran tapa viestiä, että se tuntee olonsa epä mukavaksi, naapuri sanoo.

Pian Minni-koira on taas oma iloinen itsensä. Sillä on turvalli- nen ja mukava olo, ja se tulee suoraan Tuiskun luokse.

– Kylläpä sinä osaat hienosti kertoa, miltä sinusta tuntuu, Tuisku sanoo, kun Minni nuolee Tuiskun kasvoja.

Miksi eläimiä koulutetaan?

Luonnossa eläviä eläimiä ei tarvitse kouluttaa, sillä ne oppivat toimimaan ja selviytymään mainiosti ilman ihmistä. Lemmikit sen sijaan elävät ihmisten kanssa, jolloin lemmikin pitää sopeutua ihmisen maailmaan. Lemmikkien ja meidän ihmisten elämä voi helpottua paljon, jos opetamme lemmikkejämme.

USEIMMAT ELÄIMET oppivat ja tottuvat uusiin asioihin parhaiten pentuina tai poikasina. Siksi esimerkiksi koiran tai kissan opettaminen kannattaa aloittaa pian sen jälkeen, kun pentu on muuttanut kotiin.

Ihmisen tehtävänä on opettaa esimerkiksi koiralle, miten ihmisen kanssa asutaan. Ihmisen täytyy opettaa koiraa käymään tarpeillaan ja kävelemään hihnassa.

Kouluttaminen parantaa myös turvallisuutta. Kun koira osaa kävellä rauhallisesti hihnassa, koiran ja omistajan on mukavampi kävellä vilkkaan liikenteen seassa. Kouluttamisesta on apua myös muille lemmikeille. Esimerkiksi gerbiilin voi opettaa tulemaan ihmisen kämmenelle. Tällöin gerbiiliä ei tarvitse erikseen pyydystää häkistä. Koska gerbiili on saaliseläin, pyydystäminen on sille ahdistava kokemus.

Opettelu on mukavaa vaihtelua

Eri asioiden opettelu on lemmikille mukavaa vaihtelua. Ihmisen kanssa eläminen voi olla monelle eläimelle tylsää. Luonnossa esimerkiksi kani liikkuu jalkapallokentän kokoisella alueella, mutta ihmisen kanssa se asuu paljon pienemmässä tilassa. Tehtävien opettelu tarjoaa lemmikkikanille tekemistä.

Kaikille eläimille voi tarjota mieluisaa toimintaa. Kalatkin pitävät siitä, että niille tarjotaan virikkeitä.

KOULUTTAMISEN PITÄÄ olla mukavaa puuhaa sekä ihmisen että lemmikin mielestä. Eläintä täytyy kouluttaa sen takia, että elämä eläimen kanssa olisi helpompaa ja turvallisempaa. Kouluttamisen täytyy tapahtua palkitsemalla, ei pakottamalla tai rankaisemalla.

Eläin oppii nopeasti

Ihmisen kanssa elävät eläimet oppivat ihmisiltä asioita, vaikka ihminen ei ajattelisikaan kouluttavansa eläintä. Siksi eläin voi oppia myös sellaisia asioita, joita emme oikeastaan haluaisi opettaa sille.

Tuisku on taas mummolassa. Mummin kissa on oppinut uusia temppuja, mutta tällä kertaa ihan opettamatta. Kissa hyppää keittiössä mielellään pöydälle lieden viereen. Se on vaarallista, koska liesi voi olla kuuma.

– Väiski on tainnut oppia vahingossa, että pöydän päällä on mukavaa. Meidän kannattaakin nyt palkita Väiskiä aina silloin, kun se on lattialla. Näin Väiski oppii hiljalleen, että lattialla on mukavampaa olla kuin pöydällä vaarallisessa paikassa, mummi toteaa.

Vaikka kissan ei ole hyvä päästä joka paikkaan, sen on tärkeää päästä kiipeilemään. Mummi on rakentanut Väiskille kiipeilypaikan olohuoneeseen.

– Täällä Väiski saa kiipeillä rauhassa ja tehdä kissamaisia juttujaan, mummi kertoo.

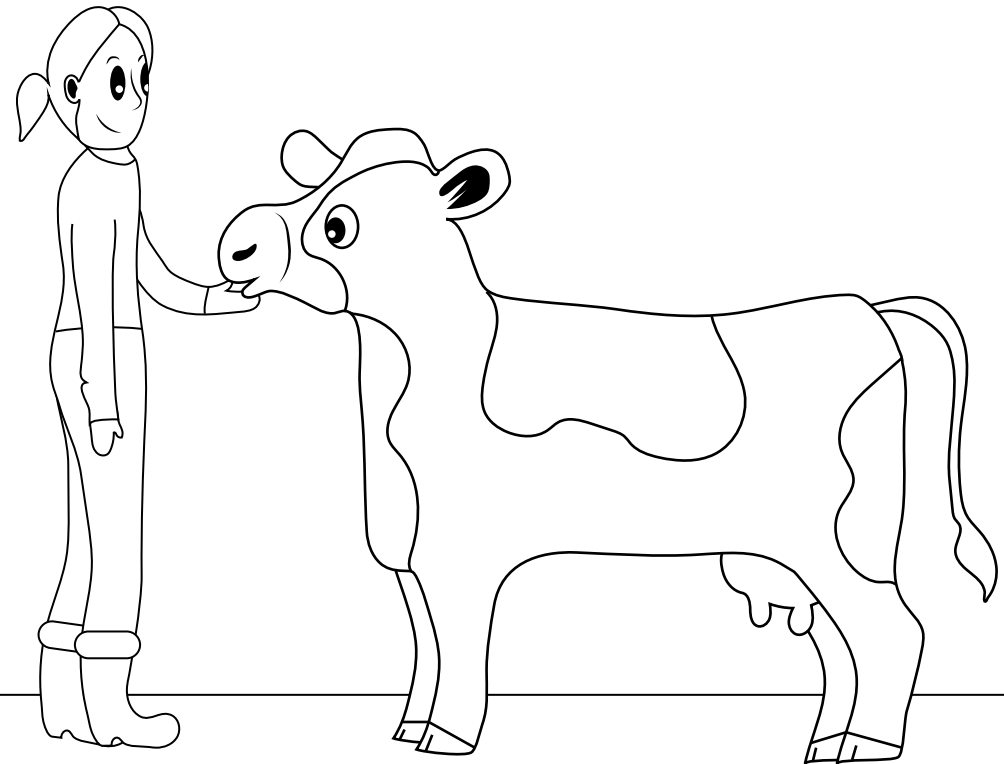
LEMMIKKI OPPII arjessa yhtä jos toista omistajaltaan, ja tärkeintä onkin, että lemmikille opetetaan asioita arjen lomassa. Eläimelle voi silti järjestää myös erillisiä koulutushetkiä. Tärkeintä on, että eläin on rento ja sillä on mukava olla. Silloin eläimen on helpointa oppia.

Tuotantoeläinkin oppii

Myös tuotantoeläiminä pidettäviä eläimiä, kuten nautoja ja sikoja, voi kouluttaa. Koulutetun eläimen ja ihmisen yhteiselo on mukavampaa ja eläimen käsitteleminen helpompaa.

Väritä alla oleva kuva, jossa naudalle opetetaan ihmisen luokse tuloa.

MUISTA, ETTÄ mitään eläintä ei saa koskaan lyödä eikä kiusata. Eläintä pitää aina kohdella hyvin.

Eläimen käyttäytymiseen voi vaikuttaa

Eläimet oppivat monia asioita seuraamalla ihmisiä ja ihmisen käyttäytymistä. Eläimen on helpompi oppia, kun ihminen käyttäytyy johdonmukaisesti, eli aina samalla tavalla.

Jos pyydämme koiraa istumaan paikoillaan aina ennen kuin se saa ruokaa kuppiinsa, koira oppii nopeasti, että sen kannattaa odottaa ruokahetkeään rauhallisesti istuen.

ELÄINTÄ KANNATTAA opettaa vain silloin, kun on itse rauhallinen. Vaikka eläin olisi yleensä reipas ja rohkea, se voi hämmentyä, jos ihminen käyttäytyy hermostuneesti. Aina uusien temppujen oppiminen ei suju. Silloin kannattaa pitää taukoa ja kokeilla myöhemmin uudestaan.

Oppimisen iloa

Kaikki eläimet oppivat palkitsemalla, mutta eri eläinlajit voivat tarvita hieman erilaista koulutusta ja motivointia. Oppimisen kuuluu olla eläimelle mukavaa, eikä eläintä saa pakottaa tekemään mitään, mikä on sille epämiellyttävää.

Tuisku tietää jo, että mummin kissa oppii helposti, jos se saa palkkioksi herkkupaloja tai silityksiä. Tuisku päättää opettaa Väiskille uusia temppuja sillä välin, kun mummi käy ulkona. Pian Tuisku huomaa, ettei temppujen opettaminen onnistukaan noin vain. Väiski syö kyllä herkut, muttei tottele ollenkaan Tuiskua.

– Tyhmä kissa. Mene sitten matkoihisi, Tuisku tuhahtaa.

Mummi tulee sisään. Väiski on jo liivahtanut toiseen huoneeseen, ja Tuiskua harmittaa.

– Kouluttamista kannattaa opetella aikuisen kanssa. Kun jonkin asian opettaminen ei suju, on hyvä rauhoittua. Kokeillaan opetushetkeä yhdessä uudelleen jonain toisena päivänä. Väiski ei ehkä ymmärtänyt mitä pyysit siltä, mummi ehdottaa.

Pulmia matkassa?

Eläimen opettaminen ei ole aina helppoa. Vaikeudet voivat alkaa jo siitä, että emme puhu eläimen kanssa samaa kieltä. Ongelmia voi syntyä myös, jos eläin ei pääse viettämään lajilleen sopivaa elämää. Tällöin kannattaa tarkistaa aikuisen kanssa, että eläimen olosuhteet ovat sellaiset, että eläin voi hyvin.

Kerro aikuiselle, jos tarvitset opettamisessa apua. Aikuinen voi kysyä apua eläinten kouluttajalta, joka auttaa ratkaisemaan pulman. Hyvä eläinten kouluttaja kouluttaa palkitsemalla, ei koskaan pakottamalla tai rankaisemalla, kuten lyömällä tai nykimällä hihnasta.

KAIKKIA ELÄIMIÄ voi opettaa, mutta varsinkin koirille järjestetään paljon erilaisia koirakouluja. Koirakoulussa käynti voi olla hauska harrastus sekä koiralle että koiran omistajalle. Koulussa oppii usein hyvät perustaidot, joiden avulla koiran kanssa eläminen muuttuu helpommaksi.

Tuisku ja Väiski leikkivät jo usein yhdessä. Tuisku liikuttaa kissanlelua, jonka perässä Väiski juoksee ja hyppii. Pian Tuisku huomaa, että Väiski myös noutaa mielellään lelua ja tuo sen Tuiskulle.

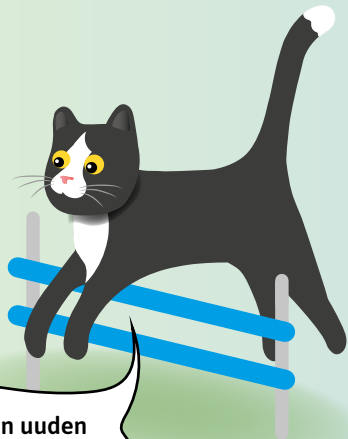
Leikkien jälkeen Tuisku rauhoittuu sohvalle ja Väiski hyppää hänen viereensä.

– Onpa teistä tullut hyvät ystävät, mummi sanoo ja silittää molempia poskesta.

Testaa oppimasi

Totta vai tarua?

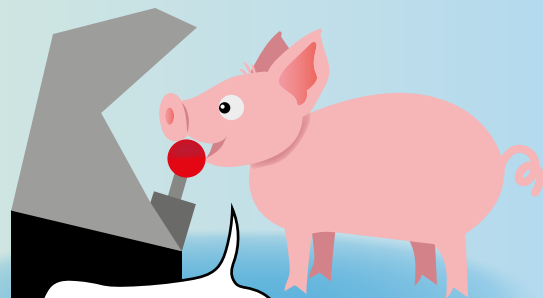
	TOTTA	TARUA
1. Eläimillä on paljon samoja tunteita kuin ihmisillä.	☐	☐
2. Eläimen täytyy saada toteuttaa oman lajinsa tarpeita, jotta se on tyytyväinen.	☐	☐
3. Pienten lemmikkien, kuten akvaariokalojen tai jyrсийöiden, hoito on helppoa eikä vaadi juuri ollenkaan aikaa.	☐	☐
4. Kaikki eläimet ovat omalla tavallaan älykkäitä ja voivat oppia uusia asioita.	☐	☐
5. Jos eläin väistelee katsetta tai kääntää päätään pois, se on luultavasti innostunut ja iloinen.	☐	☐
6. Eläin oppii parhaiten silloin, kun opetettavaa tempua muutetaan vähän joka kerralla.	☐	☐
7. Haukkuminen on yksi koiran tavoista kommunikoida.	☐	☐
8. Lemmikin mielestä uusien asioiden opettelu on yleensä tylsää.	☐	☐
9. Eläin voi oppia ihmiseltä vahingossa asioita, joita ihminen ei haluaisi sille opettaa.	☐	☐
10. Eläin ei yleensä huomaa, jos ihminen hermostuu koulutushetken aikana.	☐	☐
11. Eläintä ei saa koskaan lyödä tai kiusata, vaikka se käyttäytyisi ihmisen mielestä hankalasti.	☐	☐
12. Eläimen koulutukseen voi saada apua ammattilaiselta.	☐	☐

Pidän uuden oppimisesta ihmisen kanssa.

Olen älykäs ja hyvä ratkomaan ongelmia.

Minut voi opettaa vaikka pelaamaan tietokonepelejä.

Jokainen eläin oppii

Voin oppia tunnistamaan omistajani kasvot.

Tarvitsen turvallisen ihmisen oppiakseni.

Olen oppinut ihmisen kanssa tuhansien vuosien ajan.

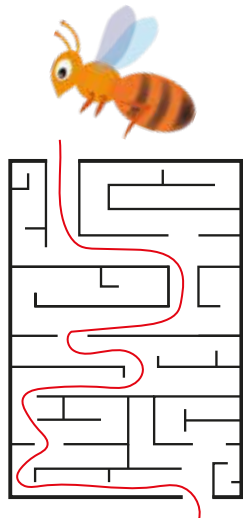
Pohtikaa ryhmässä tai yksin

- Katso viereisen sivun esimerkkejä eläinten oppimisesta. Mikä niistä on mielestäsi kiinnostavin tai yllättävin?
- Mitä hyötyä eläimille voi olla uusien asioiden oppimisesta?
- Mitä asioita sinä olet oppinut tällä viikolla? Millaisten asioiden opettelu on sinusta mukavaa?
- Mieti oman perheen, kaverin tai sukulaisen lemmikkiä. Mitä asioita se on oppinut?
- Oletko itse joskus opettanut eläimelle jotakin?
- Millä keinoilla koulutushetkestä voi tehdä eläimelle mukavan? Mitä taas ei kannata tehdä?

6
Eläimellistä elämää

1. _____ B
2. _____ B
3. _____ A
4. _____ B

10
Labyrintti

11
Tyytyväisellä eläimellä on mielekästä puuhaa

- A _____ C
- B _____ A
- C _____ B

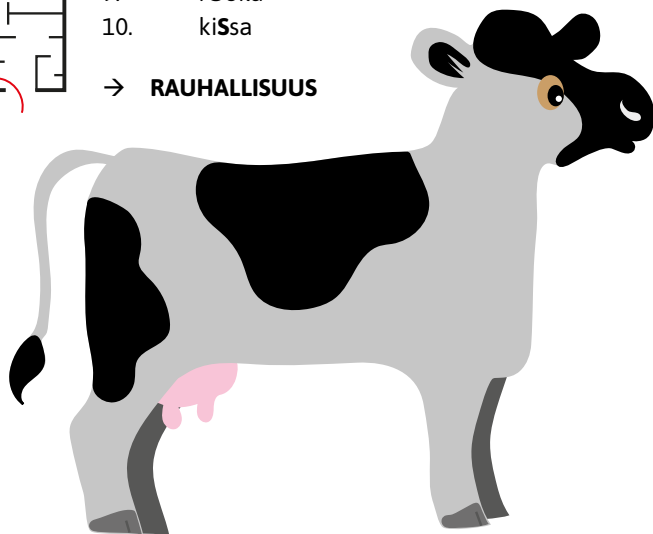
16
Ristikko

1. (R) kAla
2. kipU
3. (H) pAlkkio
4. eLäin
5. iLo
6. silka
7. peSä
8. temppU
9. rUoka
10. kiSsa

→ **RAUHALLISUUS**

27
Totta vai tarua?

Kysymys	TOTTA	TARUA
1.	x	
2.	x	
3.		x
4.	x	
5.		x
6.		x
7.	x	
8.		x
9.	x	
10.		x
11.	x	
12.	x	

Muista nämä!

1. Meitä ihmisiä ja muita eläimiä yhdistävät monet asiat. Eri eläimet kuitenkin kokevat asiat hieman eri tavoin. Siksi meidän on joskus vaikea ymmärtää toisiamme.
2. Kaikilla eläinlajeilla on käyttäytymistarpeita, jotka ovat niille tärkeitä. Jos eläin ei voi toteuttaa lajilleen tärkeitä tarpeita, se voi sairastua tai stressaantua.
3. Lemmikki täytyy hoitaa hyvin joka päivä. Aikuiset ovat aina vastuussa myös lasten lemmikeistä.
4. Eläimen tunteita ja tuntemuksia ei ole aina helppo huomata, koska eläimet puhuvat omaa kieltään. Siksi meidän ihmisten tehtävä on opetella ymmärtämään eläimiä.
5. Eläin kannattaa kohdata aina rauhallisesti. Vaikka innostuisit, älä hypi, jahtaa tai huuda. Anna eläimen lähestyä sinua rauhassa.
6. Kaikki eläimet oppivat elämänsä aikana paljon. Eri eläinlajit oppivat kuitenkin eri tavoin.
7. Mitään eläintä ei saa kouluttaa väkivallalla eikä eläintä saa koskaan lyödä tai kiusata. Jos eläimen opettaminen ei suju, kokeile opetushetkeä uudelleen jonain toisena päivänä.
8. Erilaisten asioiden opettaminen lemmikille on tärkeää, jotta eläin oppii sopeutumaan ihmisen maailmaan.
9. Jos opettamisessa tarvitsee apua, kannattaa puhua asiasta aikuiselle. Eläimen kouluttamiseen voi pyytää apua myös eläintenkouluttajalta, joka kouluttaa vain palkitsemalla.

Tämä vihkonen on koululaisille ja kerholaisille suunnattu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2021 Eläinten viikon teemasta. Aineistoa voi käyttää esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, ympäristöopin, biologian, äidinkielen, elämänkatsomustiedon, uskonnon, yhteiskuntaopin ja kuvataiteen opetuksessa sekä luonto- ja eläinkerhoissa.

Aineiston asiantuntijoina ovat toimineet **Suomen eläinten kouluttajat ry** sekä eläinetiikkaan erikoistunut lastenkirjallisuuden tutkija **Marianna Koljonen**.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10.10. järjestettävä teemaviikko. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEY:n aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEY toimii eläinten paremman kohtelun puolesta vuoden jokaisena päivänä ympäri Suomen – jo 120 vuoden kokemuksella.